

Asia: VN/16052/2021

Kulttuurin tulevaisuustyöryhmän raportti

Lausunnonantajan lausunto

Miten työryhmän raportti onnistuu sanoittamaan ja viestimään kulttuurialan tilannetta ja kehittämishaasteita alan jälleenrakennuksen ja vahvistamisen tarve huomioiden?

Työryhmä on tehnyt oikeaan osuvat analyysit maailmantilanteen ja yhteiskuntamme viimeaikaisesta kehityksestä ja sen vaikutuksesta kulttuurin ja taiteen ammattilaisten asemaan. Myös taiteen ja kulttuurin mahdollisuudet ongelmien korjaamisessa on nostettu hyvin esille.

Mitkä raportin toimenpide-esityksistä ovat mielestänne kaikkein tärkeimmät ja kiireellisimmät toteuttaa (max 5)?

Ehdotus priorisoinniksi:

1. Hallitus antaa vuonna 2023 alkavalla hallituskaudella eduskunnalle kulttuuripoliittisen selonteon
2. Lisätään kulttuurialan rahoitusta valtion talousarviossa ja valtion ja kuntien rahoituksen yhteisvaikutusta sekä kehitetään kannustimia yksityisen rahoituksen houkuttelemiseksi vahvistamaan kulttuurisektorin taloutta
3. Kunnat edistävät ja rahoittavat kulttuurin ja taiteen tekemistä, harrastamista, saatavuutta ja käyttöä osana sivistys-, hyvinvointi- ja elinkeinopolitiikkaansa (tässä erityisesti alatavoite: Valtio ja kunnat turvaavat kulttuuripalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kunnissa)
4. Vahvistetaan kulttuurialan osaamispohjaa sekä kykyä vastata alan tulevaisuushaasteisiin kaikilla koulutuksen tasoilla
5. Valtio, kunnat ja hyvinvointialueet edistävät kulttuurihyvinvointitoimintaa

Miten voidaan mielestänne vaikuttaa siihen, että työryhmän viestit tulevat huomioiduiksi ja esitykset toteutetuiksi mahdollisimman hyvin seuraavalla hallituskaudella?

Viestien huomioinnin kannalta keskeisintä on kulttuuripoliittisen selonteon antaminen eduskunnalle. Rahoituspäätösten yhteydessä on tärkeää irrottaa taiteen ja kulttuurin rahoitus selkeästi Veikkauksen tuotoista. Näin hyvinvointityölle epäedullinen mielikuvakytkös saadaan katkaistua. Hyvinvointialueiden perustamiseen liittyvät mahdollisuudet on myös tärkeää huomioida raportin

tavoitteiden saavuttamiseksi. Hyvinvointialueiden kyky ja tahto rahoittaa ongelmia ennaltaehkäisevää hyvinvointityötä on merkittävä osa kokonaisuutta, kun taiteen ja kulttuurin hyödyntämistä ja arvoa kohennetaan.

Lukukohtaiset kommentit

Luku 1: Annamme kulttuurillemme sille kuuluvan arvostuksen.

Mahdolliset huomionne lukuun ja sen toimenpide-esityksiin.

Vanhassa arvontuotannon logiikassa aineettomuus on heikentänyt taiteen ja kulttuurin kilpailuasetelmaa tavarantuotannon rinnalla. Globaalit kestävyyskysymykset nostavat aineettomuuden ja elämyksellisyyden taide- ja kulttuuritoiminnan merkittäväksi kilpailueduksi.

Tämän luvun toimenpide-ehdotukset ovat koko raportin tavoitteiden toteutumisen kannalta keskeisiä. Kansallisten ratkaisujen sisältämä viesti ohjaa paikallista ja alueellista suunnittelua.

Luku 2: Kasvatamme hyvinvointiamme investoimalla kulttuuriin.

Mahdolliset huomionne lukuun ja sen toimenpide-esityksiin.

Taiteen ja kulttuurin budjettiosuuden nostaminen on tärkeä toimenpide. Luvun tekstiosassa olisi ehkä ollut paikallaan huomioida myös uuden Hyvinvointialue -rakenteen mahdollisuudet taiteen soveltavan käytön tilaajana ja rahoittajana koko maan alueella. Em. asiaan viitataan kyllä luvussa 5. Kulttuurilla ja kulttuurialan kansalaistoiminnalla on merkittäviä hyvinvointivaikutuksia sekä tekijöille että kokijoille.

Luku 3: Tuemme tekijöitä ja vahvistamme samalla talouttamme.

Mahdolliset huomionne lukuun ja sen toimenpide-esityksiin.

Luvun tekstiin sisältyy tärkeä huomio kulttuurin ekosysteemin kokonaisuudesta. Moniarvoinen, kestävä kulttuuri edellyttää yhteiskunnalta sekä taidetuotteiden laatuun tähtäävää ammatillisuutta että kansalaisten elämänlaatuun tähtäävää kulttuurin kansalaistoimintaa.

Luvun toimenpideosiossa viitataan tärkeään koulutustavoitteeseen. Esimerkiksi taiteen soveltavan ja sosiaalisen käytön koulutus palvelee kulttuurin hyvinvointiroolin vahvistamista yhteiskunnassa. Kulttuuri myös lisää yhteisöjen resilienssiä yhteiskunnallisten haasteiden ja kriisien aikana.

Luku 4: Teemme tarvittavat rakenteelliset uudistukset freelancereiden työskentelyolosuhteiden parantamiseksi.

Mahdolliset huomionne lukuun ja sen toimenpide-esityksiin.

Freelancer-taiteilijoiden tulonmuodostuksen kannalta taiteen soveltavan käytön merkitys on kasvussa. Erityisesti on huomiota syytä kiinnittää taiteen rajapintoihin sosiaali- ja terveystoimen palvelujen kanssa. Esimerkiksi erilaisia yhteisötaiteilija -hankkeita on syytä tukea yhteiskunnan eri tasoilta, jotta saadaan tästä työstä hyödyllistä tietoa.

Luku 5: Tarjoamme kaikille suomalaisille tasavertaiset mahdollisuudet nauttia kulttuurista.

Mahdolliset huomionne lukuun ja sen toimenpide-esityksiin.

Luvussa esitetty tavoite on kulttuurin hyvinvointivaikutusten ja muiden yksilöön ja yhteisöön vaikuttavien piirteiden vahvistamiseksi tärkeää.

Tavoitteen yhteydessä on tärkeää huomioida taiteen ja kulttuurin koko ekosysteemin mahdollisuudet. Raportti painottuu ammatillisesti tuotetun taiteen ja kulttuurin olosuhteiden kehittämiseen. On kuitenkin tärkeä muistaa, että kulttuurin kansalaistoiminnalla on merkittäviä rooleja yhteiskunnassa sekä yksilöiden että yhteisöjen hyvinvoinnille, elinvoimalle ja osaamiselle sekä esimerkiksi maahanmuuttajien integroimiselle osaksi lähiyhteisöään. Kulttuurin kansalaistoiminnalla on ratkaiseva merkitys erityisesti kulttuurin katvealueilla, niin syrjäseuduilla kuin lähiöissäkin.

Kaikkein tärkeintä on kulttuurin yhteys hyvinvointiin, tasavertaisuus, aito osallisuuden kokemus ja mahdollisuus kohdentaa kulttuuria kaikenikäisille - luoda mahdollisuuksia kokoontua yhteen ja nähdä taide osana koko elämää. Myös koko ikäkaudelle suunnattu taidetoiminta (esim. päiväkotien, koulujen tai vaikka puolustusvoimien kautta) on ensiarvoisen tärkeää. Muuten kulttuurin kentälle jää harmaita ja ohuita alueita eikä aito saavutettavuus toteudu.

Ylitalo Teppo
Suomen Kotiseutuliitto